

Det ödesdigra valet

Det hör till konventionerna i en parlamentarisk demokrati att varje val framställs som avgörande för lång tid framåt. Regeringssidan brukar skildra ett eventuellt nederlag som en katastrof för samhället genom att en okunnig och illvillig opposition förstör allt som byggts upp under en ansvarskännande och skicklig regim. Oppositionens paroll brukar vara: "nu eller aldrig." Det gäller att störta en regering, vars fortsatta herravälde skulle leda till oöverskådliga olyckor. Allt eftersom valfebern stiger under de sista veckorna före valdagen, accentueras från båda sidor dylika tonfall.

Sådant hör alltså till pjäsen. Erfarna politiker vet att i regel är det inte fullt så illa ställt. Värdegemenskapen i en västerländsk demokrati är i grunden så stark, att de på respektive sidor proklamerade katastroferna brukar kunna användas med hjälp av sunt förnuft och det som är den demokratiska styrelsemetodens verkliga styrka, nämligen benägenheten inom partiväsendet att utifrån skilda ståndpunkter söka uppnå en kompromiss, som ingen är riktigt nöjd med men alla parter skäligen kan acceptera.

Men det finns också valrörelser, där så centrala frågor skall avgöras, att de yttre konventionerna inte stämmer med verkligheten. Vi har i Sverige efter det andra världskriget haft ett sådant val: 1948, då socialdemokraterna begärde fullmakt att genomföra "skördetidens" socialiseringsprogram. Det valet förlorade de, eller rättare sagt, vann de med så knapp marginal att socialiseringsprogrammet tills vidare måste läggas på hyllan. I stället fick vi "välfärdspolitikens" och "blandekonomiens" decennier.

Många av det socialdemokratiska partiets ledande krafter i riksdagsgrupp och regering – med säkerhet hr Sträng och förmodligen hr Palme – skulle helst sett att partiet fortsatt på denna väg. Det hade möjligen inneburit en mycket långsam "omvandling av samhället i socialistisk riktning" – en socialisering genom förvaltningsreformer snarare än genom angrepp på de grundläggande samhällsinstitutionerna. En dylik politik hade i varje fall varit lätt för regeringen att försvara, och vid behov hade koalitionsbröder från mittenpartierna kunnat förvärvas. Vi kunde ha fått ett system, där partiernas växlande styrka lett till svängningar mellan kollektivistiska och individualistiska reformer inom ramen för en bevarad pluralistisk demokrati och ett av blandekonomiens idéer format näringsliv.

Men LO ville inte det. Från mitten av 1960-talet har fackföreningsrörelsens ledning och funktionärsskikt oavslutligt sökt konfrontation. Genom egna organisatoriska resurser liksom den till LO knutna eller av LO behärskade maktapparaten i form av de sk folkrörelserna, typ ABF, Pensionärernas Riksorganisation, KF, SABO, Hyresgäströrelsen osv, har LO kommit att behärska partiet. Hr Palme och partiets politiska ledning befinner sig i samma situation som trupper vilka kämpar med fienden framför sig och egna hotande kulsprutor i ryggen.

Det hjälper sedan inte hur mycket partiet som sådant försöker hålla LO-kongressens enhälliga principbeslut om Meidnerfondernas införande i bakgrunden under valrörelsen. Inga undanflykter i världen kan dölja det faktum, att om socialdemokraterna som

parti vinner valet och får majoritet ensam eller tillsammans med kommunisterna, kommer regering och riksdagsgrupp att tvingas effektuera LO-komplexets beställningar. Man kan – något tillspetsat – uttrycka saken så, att när LO i början på 1960-talet beordrade skatteberedningens nedläggande, innebar detta i realiteten att Tage Erlander avsattes som statsminister. I fortsättningen var han inte mer än en galjonsfigur, tolererad så länge han lydde husbondens röst från Norra Bantorget. Inte att undra på att han vid Olof Palmes tillträde som partiledare uppmanade denne att "lyssna till rörelsen". Det enhälliga principbeslutet vid vårens LO-kongress om Meidnerfonderna innebär att hr Palmes inflytande reducerats till samma nivå som företrädarens. Han får hålla god min i elakt spel och leva som LO lär.

Vad kan då LO och den med LO sidoordnade ekonomisk-politiska maktapparaten antagas komma att kräva i händelse av en valseger. Gunnar Nilsson och andra fackföreningsledare är omgivna och behärskade av en talrik krets unga radikaler, ideologiskt präglade av 1960-talets revolutionära strömningar. De kommer att kräva ett snabbt genomförande av Meidnerfonderna. Det är därför inte alls säkert att partiet tillåts att vänta med att aktualisera det Meidnerska konfiskationssystemet på riksplanet till efter 1979 års val. En olycksbådande anvisning om risken för ett genomförande redan 1978 eller våren 1979 har vi i socialdemokrater-

nas ovilja att skydda frihets- och rättssäkerhetsgarantierna i grundlagen på samma sätt som övriga grundlagsregler, dvs ändring måste underställas folket i val. Nu räcker det med ett förnyat riksdagsbeslut efter 6 månader, när det gäller inskränkningar av demokratiska rättigheter.

Professor Stig Strömholm har nyligen i en klarläggande och uttömmande utredning påvisat att "de politiska makthavarna, om de vill realisera förslagen om löntagarfonder, måste genomföra sådana grundlagsändringar som innebär att dylika tvångsöverföringar uttryckligen förklaras vara förenliga med den positiva (dvs gällande) rätten". Vem eller vad skulle då hindra en av LO-komplexet behärskad socialdemokratisk riksdagsmajoritet (ev med kommunistiskt stöd) att förklara att lämpliga klausuler, som bereder väg för Meidnerfonder och total marksocialisering, hör hemma inom området för 6 månadersregeln och agera därefter?

Svaret är självfallet – endast en valseger för den demokratiska oppositionen. Just därför är detta val ett ödesdigert val, på samma sätt som 1948 års val var det. Vi står inte inför ett val mellan olika metoder att organisera ett demokratiskt välfärdssamhälle, utan inför ett val för eller emot ett samhälle präglat av ett centraliserat korporativt elitstyre, där makten, för att citera den moderata riksdagsmannen Erik Hovhammars välfunna formulering, utgår icke från folket utan från facket.